

alanında yapılan çalışmalar için önemli bir kaynak oluşturmuştur. Tanıtım yazısında derginin, hem psikolojik sorunlar ve gerilimlerin (yani psikopatolojinin) hafifletilmesi hem de psikolojik yönden sağlıklı kişilerin iyilik halini arttıracak tarzda insanın adaptasyonu ve uyumuna (adjustment) ilişkin daha iyi bir anlayış geliştirmek üzere, sosyal psikoloji kuram ve araştırmalarının uygulanmasına adandığı² belirtilmektedir. Derginin etki faktörü, yıllar içinde yavaş ama istikrarlı bir artış göstermiştir.

1990’larda artık iki alanın sınırları daha geçirgen hale gelmiş ve el kitapları [*Handbook of Social and Clinical Psychology: The Health Perspective* (Snyder ve Forsyth, 1991a); *The Social Psychology of Emotional and Behavioral Problems* (Kowalski ve Leary, 1999)] yayımlanmıştır. 1986-1996 döneminde sosyal psikoloji ve klinik psikoloji dergilerinde karşılıklı atıf yapma durumunun incelendiği bir çalışma, iki alan arasında bir arayüz oluştuğuna, ikisinin karşılıklı olarak birbirine katkıda bulunduğuna işaret etmektedir (Hamilton, Sparrow, Waxmonsky, ve Deemer, 2001).

Sosyal psikoloji bilgisinin klinik psikolojiye etkisiyle ortaya konan kuramsal açıklamalarda ve kesişme alanındaki başka çalışmalarda temel olarak bazı kabuller benimsenmiştir (Maddux, 2010, s.10-12). Bu kabuller şöyle sıralanabilir:

1. Psikolojik sorunlar kişilerarası sorunlardır.
2. “Normal” davranış bazen işlevselliği bozucudur.
3. Normallik ve anormallik arasındaki ayrımı sosyal normlar belirler.
4. Anormal sosyal davranışlar, normal davranışların bozulmasıdır.
5. Klinik yargı, gündelik sosyal yargı ile aynı süreçleri içerir.
6. Klinik müdahaleler sosyal bilişlere odaklanır.
7. Psikoterapi “sosyal bir karşılaşma”dır.
8. Sosyal psikolojik kuramlar davranış değişimi modellerine temel sağlar.

Özetle, psikolojik sorunların ortaya çıkmasında, bu sorunların nasıl ele alınması gerektiği konusunda, danışan-danışman ilişki ortamında ve terapi sürecinde sosyal psikoloji bilgisinin gerekliliği artık kabul edilmektedir.

Sosyal Psikoloji ile Klinik Psikolojinin Kesişme Alanı ve Konuları

Sosyal ve klinik psikolojinin kesişme alanındaki konular üç kategoride toplanabilir (Kowalski ve Leary,

1999, s. 16). Bunlar *sosyal-hastalık yaratıcı (dysgenic)*, *sosyal-tanı koyucu (diagnostic)* ve *sosyal-terapötik* süreçlerdir. Birinci kategori işlevsel olmayan davranış ve duyguların gelişmesi, sürdürülmesi ve şiddetlenmesindeki kişilerarası süreçleri içerir. Psikolojik sorunların tanınması, sınıflanması ve ölçülmesindeki kişilerarası süreçler ikinci kategorinin kapsadığı konulardır. Duygu ve davranış güçlüklerini önleme ve tedavi etmedeki kişilerarası süreçler ise üçüncü kategorinin kapsamını oluşturur. Yazarlar bu üç kategorinin her birinde ele alınabilecek çeşitli sosyal psikoloji konularını da üç ana grupta toplamaktadırlar. Bunlar *sosyal bilişsel süreçler*, (atıflar, sosyal algı ve sosyal biliş, tutumlar), *kişilerarası süreçler* [Sosyal etki (Kişilerarası Etki Modeli, Bilişsel Çelişki Kuramı, Sosyal Takas Kuramı), kendini açma ve benlik sunumu, kişilerarası ilişkiler, saldırganlık, prososyal davranış, grup süreçleri] ve *kişilik süreçleridir* (benlik, duygular, bireysel farklılıklar).

Türkiye’de Durum

Bu yazıda, sosyal ve klinik psikoloji kesişmesi bakımından Türkiye’deki durum ayrıca ele alınmaktadır. Bir yandan ilgili yayınlar taranarak araştırma konuları ve bulguları gözden geçirilmiş, diğer yandan psikoloji lisansüstü programlarındaki dersler incelenmiştir. Böyle bir durum tespitinin gelecek çalışmalara yön verecek öneriler geliştirmede yararlı olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Klinik sosyal psikoloji konuları bakımından yayınları gözden geçirmek üzere, Kowalski ve Leary (1999) tarafından yapılan sınıflamada sosyal ve klinik psikolojinin kesişme alanlarındaki konu başlıkları anahtar sözcük olarak verilerek iki ayrı yoldan tarama yapılmıştır. Birinci taramada, *Journal of Social and Clinical Psychology* (JSCP)’de Türkiye adresli makaleler, ikincisinde ise 1997-2016 arasındaki yirmi yıllık dönemde *Türk Psikoloji Dergisi* (TPD)’ndeki konuyla ilgili makaleler belirlenmiştir. Tarama sonucunda elde edilen makaleler listelendikten sonra TPD’nin seçilen tarih aralığında yayımlanmış olan her sayısı, belirlenen konulardaki çalışmalar yönünden tekrar kontrol edilmiştir. Daha sonra anahtar sözcüklere göre elde edilen listedeki yayınlar, sosyal güçlük yaratan, sosyal tanı koyucu ve sosyal terapötik kategorilerine ve sosyal bilişsel süreçler, kişilerarası süreçler ve kişilik süreçleri kategorilerindeki konu başlıklarına göre gruplandırılmıştır. Tarama sonucunda

²<https://www.guilford.com/journals/Journal-of-Social-and-Clinical-Psychology/Thomas-Joiner/07367236>

